

סיכום מאמר

הקדמה: לכבודו של ג'ון שטראוס

לארי דיודסון

מתוך גיליון מיוחד לכבודו של ג'ון שטראוס

Davidson, L. (2016) Introduction: In honor of John S. Strauss, MD, *American Journal of Psychiatric Rehabilitation*, 19(1), 1-2, DOI: 10.1080/15487768.2016.1136155

נכתב במסגרת פרויקט חומר מקצועי בעברית של אתר יספר"א - ispraisrael.org.il

סוכם על-ידי אילה פרידלנדר כץ

קריאת הסיכום אינה מהווה תחליף לקריאת המאמר המלא!

כל הזכויות שמורות

© Copyright יספר"א האגודה הישראלית לשיקום פסיכיאטרי (ע"ר)

"We shall not cease from exploration
And the end of all our exploring
Will be to arrive where we started
And know the place for the first time."
T.S. Eliot, Four Quartets

השורות האלה נבחרו על-ידי ג'ון שטראוס כשביקשתי ממנו לבחור שיר לפתוח איתו את הגיליון המיוחד לכבודו. מסתבר, שהעתקתי את השורות האלה בחזית של ספר שירה שנתתי לו במתנה שנים רבות קודם לכן, כי הרגשתי שהן משקפות את הגישה שלו למחקר. כפי שמציינים גם כמה מהמחברים שתרמו לגיליון זה, נראה כי ג'ון לעולם לא חדל מלגלות, ורבים מגילוייו חשפו תובנות רבות ערך לגבי טבעה של מחלת נפש והחלמה. החל מחיבורים היסטוריים ומלומדים ועד חיבורים אישיים לגמרי, כולם מעידים על המארג של האדם ושל גישתו למדעיות. משום שעבור ג'ון – בניגוד לאופן שבו מלמדים ומיישמים כיום מדע ברוב המרכזים האקדמיים - להיות מדען דורש מחויבות אישית עמוקה המגייסת את כלל כישוריו של האדם. זוהי אחת הסיבות לכך שכל המחברים בגיליון זה משקפים גם פרשנות אישית, שניתן לראותה כלא שייכות לכתב עת אקדמי. ג'ון לא היה רוצה שיהיה אחרת.

מה משמעות הדבר שכדי להיות מדעי דרושה מחויבות עמוקה ושימוש בכל כישוריו של אדם, ובפרט ליבו וראשו? ג'ון מנסה להעביר זאת באמצעות אחד הציטוטים האהובים עליו של יוגי ברה (Yogi Berra): "אתה יכול לראות הרבה רק מלהתבונן". בשביל ג'ון, משמעו "להתבונן" בתשומת לב מרוכזת, וכן להתבונן אל מעבר, מאחורי או מתחת למה שבדרך כלל נראה על בסיס תבונה קונבנציונאלית, סטריאוטיפ, או הרגל. השכנוע של ג'ון בכך שזוהי תמציתה של חקירה מדעית,

שמחקר קשור לעבודה קשה כדי להצליח לראות כל תופעה מחדש כאילו שזו הפעם הראשונה, מעולם לא התערער. אין זה אומר שמערך מחקר, ניסוי ומדידה אינם נחוצים או לא חשובים, אלא שכדי שהם יניבו תוצאות חדשות, תקפות ורלוונטיות מבחינה קלינית, הם חייבים להיות מבוססים על התבוננות קרובה, מפורטת ומקיפה. אין תחליף לכך שהחוקר יהיה נוכח באופן מלא כדי להפוך אירועים לנתונים ונתונים להבנה. קשה לראות פריצות דרך אמיתיות בפסיכיאטריה הבאות בדרך אחרת.

פרקטיקה קרובה, מפורטת ומקיפה כזו הובילה את ג'ון, בכמה מהרגעים היותר קודרים שלו, לתהות כיצד פסיכיאטריה בת-זמננו יכולה להחשיב עצמה כמדעית מבלי שתיקח בחשבון את גוף האדם, את המשפחה, או את האדם עצמו כסוכן אוטונומי. כיצד אנו יכולים לטעון שאנו יודעים משהו על התנהגות אנושית קיצונית מבלי לקחת בחשבון תצפיות יומיומיות אלה על תפקידו של הגוף, תפקיד המשפחה וההקשר החברתי ותפקיד האדם בעיצוב חווייה והתנהגות? ומה לגבי חוויות של אהבה, יופי, סקס, טוב-לב ומוסיקה? האם אלה אינן חוויות אנושיות ממש כמו לשמוע קולות, לחוות חרדה או פחד, או להיות מדוכא?

כדי לקרב את הפסיכיאטריה להתייחס להיבטים יותר מורכבים ופחות מדידים אלה של החווייה האנושית, ג'ון נמשך אל מדעי הרוח והאמנות. הוא נלחם קשה כדי ליצור מרחב בתוך תפישתו לגבי "מדע", כדי שהתבוננות הרבות שגישות אלה חוללו ילקחו ברצינות ובכבוד. כך, הוא מקווה לפיתוח של פסיכיאטריה שיכולה להציע הבנה אנושית מעמיקה של אנשים-בקונטקסט, הנטועה בהבנה אינטימית ויחד עם זאת טכנית של תפקוד המוח בתוך ההקשר של גוף האדם. ייתכן שפסיכיאטריה כזו עדיין רחוקה, אבל, כפי שג'ון עשוי לטעון, אם איננו יודעים לאן אנחנו הולכים, איך נדע האם ומתי נגיע לשם?

כתחום מקצועי, טרם הגענו לשם. אך לכל המחברים כאן קריירות עשירות, מספקות ופוריות בתחום, בחלקן הודות להשפעת מנהיגותו ומורשתו של ג'ון שטראוס. ג'ון תרם רבות לעבודה של כולנו, אך כפי שמבהירים המאמרים בגיליון, הוא תרם אף יותר מכך וחשוב מכך, לחיינו. גיליון זה מהווה הכרה סמלית של הערכה לשתי המתנות שהעניק – המדעית והאישית – ועל כך שלימד אותנו ואת השדה, שבסופו של דבר שתיהן לא ניתנות באמת להפרדה.